

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrto leta K 1.—. Za vsa druge države in Ameriko K 5'60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljal na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjav: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41:775.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-srbska vojna.

Napredovanje naše ofenzive na južnem bojišču.

Naša armada prodira v Srbiji v energični ofenzivi, da bi prisilila srbsko glavno armado k odločilni bitki.

Z jugovzhodnega bojišča.

Kakor se je naknadno izvedelo, ste bili predno so bili Srbi spodeni iz Srijema, dve veliki bitki pri Jakovu in Stari Pazovi. V obeh bitkah so bili Srbi popolnoma poraženi. Naši topovi in strojne puške so samo kosile in žele med srbskimi četami. Pri Jakovu je bilo mrtvih in ranjenih Srbov 3000, vjetih pa jih je bilo 4000. Pri Stari Pazovi je bilo vjetih 3000 Srbov, oni pa, ki so hoteli pobegniti preko Save, so utonili v reki.

General Borojević armadni poveljnik.

General Svetozar Borojević, dosedanji poveljnik košiskega armadnega zbora, je sporočil nekemu tukajšnjemu vojnemu kuratu, da ga je cesar imenoval za armadnega poveljnika. General Borojević pristavlja: „Trdno smemo pričakovati, da bodo naše operacije končale vseskozi srečno in ugodno.“

Med Srbi upor in kolera.

Morala srbske armade je popolnoma uničena. V nekaterih topničarskih polkih se je moštvo uprlo in uničilo lastne topove. Do sedaj so dognali 120.000 slučajev kolere v srbski vojski. Dan na dan umre 2000 do 3000 mož. Državne banke iz Valjeva, Gornjega Milanovca in Kragujevca so prestavili v Niš.

Princ Jurij srbski ranjen.

Srbski tiskovni urad poroča z dne 20. septembra: Tekom nekega napada na avstrijske pozicije, je bil princ Juri, ki je izvršil na čelu svojega bataljona naskok, ranjen. Krogla ga je zadela zraven hrtenice ter prišla na drugi strani zopet ven skozi dimlje. Rana ni nevarna. Princa je prevzela ambulanca, ki ga bo prepeljala jutri v Krupanj.

Francozi na jadranskem otoku Pelagozi.

Francosko brodovje je na malem dalmatinskem otoku Pelagozi, razrušilo svetilnik in odvzelo svetilniški stražnikom in njihovim rodbinam živila, obleko, sploh vse, kar so imeli, ter jim pokvarilo tudi vodo v vodnjaku. Ko so francoske ladje izvršile to „junaštvo“, so se zopet umaknile. Svetilniški stražnik opravlja tudi posle mednarodne meteorološke opazovalnice, torej bi moral uživati tudi mednarodno zaščito.

Otok Pelagoza je najzapadnejši od vseh dalmatinskih otokov in leži jugozapadno od otoka Korčule v Jadranskem morju. Od italijanskega obrežja je oddaljen kakih 60 kilometrov.

Veliki uspehi proti Srbom.

Pravkar došle vesti z balkanskega bojišča dadó spoznati, da se nahajajo sedaj vse obvladajoče višine zapadno od Krupnja (Jagodinja-Bilek-Crni vrh), za katere so bile večdnevne ljute borbe, v naši posesti in da smo tu zlomili srbski odpor. Da se je med temi boji glavnih naših balkanskih čet posameznim srbskim in črnogorskim bandam lahko posrečilo prodreti v kraje, kjer je ostalo samo nekaj orožnikov in nekaj neobhodno potrebnih varnostnih posadk, ne more vzpričo pokrajinskega značaja nikogar presenetiti.

Francosko brodovje v Adriji.

Francosko brodovje, ki je ostalo, odkar je 1. septembra obstreljevalo brez uspeha Punto d' Ostro, zunaj Jadranskega morja, se je prikazalo zopet pred Boko ter eno celo uro obstreljevalo utrdbe ob vzhodu iz težkih topov, zadelo trikrat in ranilo enega topničarja. Nato je odplulo brodovje, ki je šlo 40 enot, proti Visu, obstreljevalo ob 10. dopolne semaforško štacijo in morski svetilnik, ranilo dva moža, sicer pa napravilo le malo škode.

Nekako do 5. popoldne je ostala večina francoskih vojnih ladij v vodovju okrog Visa ter nato odplulo proti severozahodu.

Avstrijsko-ruska vojna.

Položaj na severnem bojišču.

Po drugi bitki v Galiciji je položaj naše armade ugodnejši kakor po prvi bitki pri Lvoju, ker se sedaj nahaja naša armada na manjšem ugodnejšem prostoru in ji tedaj manj pretijo ruski predirni poizkusi kakor prej. V tem položaju naša armada lahko sijajno reši svojo nalogo, ki obstoji v defenzivi. Zaenkrat se bomo branili pred rusko premočjo.

Ruse odpira tupi okoliščina, da so mobilizirali že 3 mesece prej ko mi. Če se to ne bi zgodilo, bi naša armada lahko na celi črti ofenzivno nastopila. Nadalje je moral naš generalni štab prvotno kriti celo dolgo gališko mejo, med tem ko so si Rusi že prej izbrali ugodno mesto za ofenzivo in so svojo glavno silo tam koncentrirali. Sedaj se vé, kje se nahaja ruska glavna sila, in tudi naša armada je koncentrirana na manjšem prostoru, kar je gotovo ugodnejše.

Naša armada edinole vsled velikanske ruske premoči ni mogla izkoristiti svojih lepih uspehov. Rusi so imeli najmanj 17 divizij, to je 370.000 mož, več kot mi. Tudi njihova artiljerija je bila veliko močnejša. Poleg tega so Rusi izstrelili še enkrat več municije kot naše čete. Tudi so prihajale Rusom na pomoč vedno nove, sveže čete, med tem ko so naše armade stale v hudem boju tri tedne in so imele znatne zgube.

Nemško-francoska vojna.

Odločitve na francosko-nemškem bojišču še ni.

Na desnem krilu nemške zapadne armade onkraj reke Oise stoji boj. Poizkusi Francozov, da bi nas obkolili, niso imeli prav nobenega uspeha. Na vzhodu v Argonskem gozdu ni bilo danes večjih bojov. Vzhodno od Argon smo tekom današnjega dne vzeli Varennes. Napad napreduje dalje.

Armadni deli, ki so napadali zatvorne fore južno od Verduna, so zmagovito odbili ljute, iz Verduna preko reke Mase in iz Toul izvrsene protinapade in vplenili vjetnike, strojne puške in topove. Obstreljevanje s težko artilerijo proti zatvornim forum Troyon, les Paroches, kamp des Romains in Lionville, smo pričeli z vidnim uspehom. V francoski Lotaringiji in na alzaški meji smo na posamnih krajih potisnili nazaj francoske sprednje čete. Dejanske odločitve še ni bilo nikjer.

Boji na nemškem zahodnem bojišču.

Časopisje poroča čez Rotterdam o bitki na zahodnem bojišču, da so se v poslednjih dneh vršili najhujši boji. Dan in noč so se neprenehoma vršili napadi. V petek je eksplodirala granata v angleškem glavnem stanu, ki je povzročila veliko zmešnjavo, vendar pa se je generalni štab rešil. — Nemci so postavili na desnem krilu najtežje to-

pove na griče. Ogenj je bil večkrat tako oster da je bilo nemogoče spraviti proč mrtve in ranjene.

Bitka še ni odločena.

Wolffov urad poroča od velikega generalnega štaba iz velikega glavnega stana z dne 17. septembra zvečer: V bitki med rekama Oise in Maas končna odločitev še vedno ni padla, gotovi znaki pa kažejo, da popušča sovražnikova odporna sila. Z veliko bravuro podvzet francoski poskus, predreti skrajno desno nemško krilo, se je končno popolnoma ponesrečil. Sredina nemške armade pridobiva počasi, pa sigurno na tleh. Na desnem bregu reke Maas so poskusili Francozi izpad iz Verduna, bili pa so z lahkoto zavrtnjeni.

Nemški uspehi.

V bojih za Reims, je nemška armada zasedla kakor trdnjava utrjene višine pri Craonnully in prodirajoč proti gorečemu Reimsu zavzela kraj Betheniville. V napadu na zatvorne utrebe južno od Verduna, so zmagovito prekorčili vzhodni rob izpostavljene cote Lorraine, ki jo je branil 8. armadni zbor. Izpad francoskih čet na severno-vzhodni fronti Verduna, je bil zavrtnjen. Severno od Toul so presenetili francoske čete v bivaku z artilerijskim ognjem.

Glavni napad nemških čet na utrjeno četo Verdun-Toul je pričel dne 19. septembra zvečer. Težka nemška artilerija je nekatere zunanja verdunske forte skoraj popolnoma razrušila.

Petdnevni dvoboj med francosko in nemško artilerijo.

Bitka ob Aisne je nepretrgani strahoviti dvoboj med francosko-angleško in nemško artilerijo. Topovi grmijo neprenehoma že pet dni. Silno kruti boji divjajo tudi na črti Reims-Soissons.

Nemci porazili dva francoska armadna zbora.

13. in 4. francoski armadni zbor, ter deli neke nadaljne divizije so bili južno od Noyona odločilno poraženi in so izgubili več baterij. Sovražni napadi na razne postojanke v bojni črti so se krvavo izjalovili. Enako je bil odbit napad francoskih alpinskih lovcev v Vogezi v dolini reke Breusch. Pri zavzetju Chateau-Brimonta pri Rheimsu je bilo ujetih 2500 Francozov. Tudi sicer je bilo na celi bojni črti ujetih veliko sovražnikov in topov. Števila se še ne da pregledati.

Podrobnosti iz francosko-nemške bitke.

Velikanski boj na zapadu še traja. Vojskovodje obeh strank so očitno odločeni, da v svojem naporu ne popuste, dokler ne pade odločitev — zmaga ali poraz. Francozi in Angleži niso izgubili poguma akoravno se je njihova ofenziva pri Noyonu ponesrečila. Svojo srečo poskušajo sedaj na drugih mestih razsežne fronte z novimi močmi in žilavost ter vztrajnost naših vojakov mora pretrpeti težke izkušnje.

Položaj na francoskih bojiščih.

Z vojaško-strokovne strani se poroča: Bitka v Franciji še traja. Zadnje oficijalno nemško poročilo konstatira, da je bil položaj do 16. t. m. nespremenjen in da so nemške čete francoske napade, zmagovito zavrtnile ter podvzele nekatere uspešne protinapade. Vse kaže, da je francoska ofenziva že ustavljena. Že to pomeni velik uspeh, ki je predvsem moralničnega značaja. Najnovejše privatne vesti pa kažejo, da se bo moralničnemu uspehu nemških armad pridružila tudi taktična zmaga. Ali bo mogoče s to taktično zmago že tudi odločiti usodo cele nemško-francoske vojne,

o tem si vojaški krogi še ne morejo biti popolnoma na jasnem, dokler ne poznajo končnih rezultatov sedanje bitke. Definitivna odločitev je odvisna od dejstva, ali se nemškim vojskovodjem posreči prodreti francosko-angleško fronto, oziroma onemogočiti redno frontalno umikanje francosko-angleških armad ali ne. Jasno je, da je ta naloga naravnost velikanska in silno težavna. Navzlic temu se sme s to možnostjo računati. V tem slučaju bi bila sedanja bitka pač zadnji veliki boj, ki se bije na Francoskem. Danes izdano nemško uradno poročilo kaže, da se odločitev že bliža in da se dogodki za nemško armado po vsem ugodno razvijajo.

Kakor znano, so poskusile francoske čete tudi ponovno vpasti v Alzacijo. Prišlo je tam do silno ljutih bojov, ki so, kakor se privatno javlja, sedaj končali s tem, da so se morali Francozi s svojih, v Alzaciji pridobljenih pozicij, zopet umakniti.

Nemško-ruska vojna.

Rusi pripravljajo vpad v Prusko Šlezijo.

Kakor se je že računalo, so se sedaj pomaknile močne ruske čete zahodno od Visle, v očitnem namenu, da vpadajo v Prusko Šlezijo. Rusi si skušajo sedaj odpreti pot proti Berlinu čez Prusko Šlezijo, ker se jim njihovi tozadevni načrti v Vzhodni Prusiji niso počrečili. Prodiranje proti Berlinu je obveznost, katero so prevzeli Rusi napram svojim francoskim zaveznikom. Od nemške strani se je vse potrebno ukrenilo, da se nameravani ruski vpad v šlezijsko ozemlje čim preje zavrne.

Med tem pa koraka nemški general Hindenburg nemoteno svojo pot v notranjost Rusije. Bajje ima armado 750.000 mož in prodira zmagonosno proti Varšavi, ter podi pred seboj armado ruskega generala Rennenkampfa.

Nemško-angleška vojna.

Junaštva nemških vojnih ladij.

Glasom vesti iz Amsterdama, je razglasila angleška admiraliteta dne 20. septembra naslednje:

Nemška križarka „Emden“ od kitajske štacije, ki je bila šest tednov popolnoma izginila z obzorja, se je prikazala dne 10. septembra nenadoma v Bengalskem zalivu ter vzela šest ladij, od katerih jih je pet potopila, šesto pa poslala z moštvom potopljenih ladij v Calcutto.

Angleška mala križarka „Pegasus“ je razdeljala, prihajajoča iz Sansibara Dar es Salam, ter potopila tam nemško topničarko „Möve“. Medtem ko je ležala angleška križarka „Pegasus“ v pristanišču Sansibar in so tam čistili stroje, jo je napadla nemška križarka „Königsberg“ ter jo poškodovala tako, da je popolnoma nerabna. Ladja „Pegasus“ je izgubila pri tem 25 mož, ki so bili mrtvi in je imela 30 ranjenih.

Angleška pomožna križarka „Carmania“ je potopila dne 14. septembra neki oborožen nemški parnik, najbrže „Cap Trafalgar“ ali „Berlin“ po dveurnem boju. „Carmania“ je imela pri tem 9 mrtvih.

Z ozirom na to londonsko vest, poročajo z merodajnega mesta: Pomožna križarka „Cap Trafalgar“ se je dne 14. septembra v boju z angleško pomožno križarko „Carmania“ potopila. Posadko je rešil nemški parnik „Eleonore Wörmann“.

V noči od 14. na 15. septembra je poskusil neki nemški parnik z bombo potopiti angleško topničarko „Dwarf“ na reki Kamerun. Poskus se je ponesrečil in parnik je bil rešen. Dne 16. septembra je poskusil neki nemški parnik potopiti to topničarko. „Dwarf“ je bila le malo poškodovana, dočim se je nemški parnik potopil. Potopila sta se tudi dva čolna z eksplozivnimi snovmi.

Potopljene angleške križarke „Aboukir“, „Hogue“ in „Cressy“.

Nemški podmorski čolni so v Severnem morju potopili angleške oklopne križarke „Aboukir“, „Hogue“ in „Cressy“. Mnogo moštva je rešilo več angleških vojnih ladij, ki so prihitele na pomoč, in holandski parniki.

Kakor se poroča Wolffovemu uradu z uradne strani, ne vesti z nemške strani še ni mogoče potrditi, ker podmorski čolni vsled velike daljave še niso mogli poročati.

Iz drugega vira prihaja vest, da se je izvršil spopad dne 22. septembra med 6. in 8. uro jutraj 20 morskih milj (37 km) od Hoek van Hollanda. Najprej je bila križarka „Aboukir“ zadeta od torpeda. Holandski parnik „Flora“ je pripeljal 287 angleških mornarjev v Ymuiden.

Nemški podmorski čolni potopili tri angleške oklopne križarke.

Angleške križarke „Aboukir“, „Hogue“ in „Cressy“ so bile v Severnem morju od nemških podmorskih čolnov potopljene. Na križarko „Aboukir“ so podmorski čolni izstrelili štiri torpede. Medtem ko sta pomagala „Hogue“ in „Cressy“ reševati

moštvo, so nemški podmorski čolni tudi ti dve križarki obstreljevali s torpedi. Velik del posadke so vzele na krov neka križarka in več torpednih rušilcev.

Nemška križarka na lovu.

Častniki in moštvo angleških ladij, ki jih je v bengalskem zalivu potopila nemška križarka „Emden“, so prispeli v Kalkuto. Priznavajo pohvalno, da so se nemški oficirji vedli napram njim prav vljudno.

Križarka „Emden“ je pričela svojo ogledovalno vožnjo dne 10. septembra. Še isti dan je obstreljevala parnik „Indus“ ter ga potopila, moštvo pa vzela na krov.

Ko je križarka dospela na višino bengalskega zaliva, je vlovila vse brezžične brzojavke, ki so javljale odhod posameznih parnikov iz pristanišča. Vedela je tako za vsako, v zalivu plavajočo ladjo, kje da se nahaja.

Dne 11. septembra je zagledala „Emden“ parnik „Loo“. Ustavila ga je, vzela moštvo ter ga potopila.

V noči dne 12. septembra je vzela parnik „Kabinga“, dve uri pozneje parnik „Killin“. Isto noč je zagledala še tri druge ladje, katerih pa ni preganjala.

Dne 12. septembra so vzeli Nemci parnik „Diplomat“ ter ga pozneje potopili. Pozneje so ustavili italijanski parnik „Laruno“ in ga preiskali. Še isti dan so ga izpustili in parnik je preteklo noč priplul v Kalkuto.

Dne 14. septembra je potopila „Emden“ parnik „Trutbock“ z minami.

Moštva vseh teh parnikov je vzela „Emden“ na svoj krov; pozneje jih je vkrcala na eno nepotopljeno ladjo, ki je dobila ukaz, da odpluje v Kalkuto. Dve nemški ladji sta jo eskortirali do daljave 75 milj od izliva reke Hooghly.

„Emden“ je mala nemška križarka, ki je bila zgrajena l. 1908. Njena prostornost znaša 3650 ton s 13.500 konjskimi silami, razvija brzino 25 milj na uro: obprožena je z 12 topovi kalibra 10,5 cm ter mitraljezami. „Emden“ pripada nemški flotilji, ki je bila štacijonirana v vzhodnje-azijskih vodah.

Pravljčarji.

Angleški listi prepovedujejo svojim bralcem zadnje čase stvari, kakor se jih slično bere le v „1001 noči.“ Tako fantazira „Times“: „Mi Angleži nikakor ne obupamo, če Francozi podlegajo Nemcem in potrta nas ne bi novica, da je tudi na vzhovu Rusija premagana od skupne nemško-avstrijske armade; te zgube bi bile samo prolog, ki nič ne pomeni napram temu, kar potem pride. Sedanje vojne izčrpajo vse evropsko prebivalstvo. Ako se bo nadalje vojskovalo s to strastjo in takimi izgubami, bodo vse države kmalu do zadnjega izčrpane. A med tem se bo Angleška k vojni še le pripravljala. Naš novi vojni minister je že izdal odredbe, da se vstvari in izuri nova armada, ki bo štela pol milijona vojščakov. Ta imponujoča vojaška sila bo ravno dovolj izvežbana, ko ne bo Evropa več v stanu zbrati novih sil, ker jih ne bo imela kje dobiti. Tako postane angleška armada, tako sveža in izborna oborožena, kar čez noč važen in mogočen faktor na deski šaha v Evropi.

A to še ni vse; najbrže tudi Japonci spravijo do tega časa znaten zbor svoje armade v Evropo. Pa tudi domneva ni izključena, da se odreko Lahi v tem trenutku nevtralnosti in stopijo na bojišče s svojo milijonsko armado. A vso to armado bo podpirala tako mogočna vojna mornarica, kakoršne še svet ni videl. Za temi silami pa bo stala velika in neizrabljena angleška armada, in v takih razmerah se ji posreči pri sklepanju miru večji vpliv, kakoršnega bodo imele države, ki bodo imele dobljenih celo vrsto bitek, pa so izčrpane.

Angleška o svojem porazu.

Vojni poročevalec „Daily Maila“ opisuje o poročilu, objavljenem dne 11. septembra, poraz druge kavalerijske brigade dne 24. avgusta: Ob pol 11. dopoludne je bilo izdano povelje in vsa brigada se je vrgla na sovražnikove strelce. Lancierji št. 9. so šli v boj pojoč in kričoč kakor šolski otroci. Smatrali so atako za zabavo. Nekaj časa se je zdelo, kakor da bi bilo vse dobro. Nemška artiljerija je postrelila le par jezdecev. In že se je zdelo, kakor da bi bili strelci v veliki bližini. Naenkrat je prišla tragedija. Direktno v obraz padajoče britske kavalerije so začeli Nemci grozovito streljanje. Najmanj 20 strojnih pušk je bilo v skritih pozicijah, ki so metale smrtonosen ogenj na naše jezdece iz daljave 150 metrov. Nihče ni slutil, da so tam skrite strojne puške. Rezultat je bil uničujoč. Na lancierje je padala vsa sila smrtonosnega viharja. Dočim se je večina brigade obrnila proti desni ter občutila ogenj strojnih pušk na sto metrov, so nekateri prodirali naravnost na sovražnika, toda le par metrov daleč. Past, ki jo je zakrival ogenj težke artiljerije je bila popolna. Vrsta ostre žice je bila 30 metrov pred strojnimi puškami v travi skrita. Naši ljudje, ki so v polni karjeri zaježdili vanjo, so popadali ter bili vjeti. Trije najboljši kavalerijski polki britske armade so izvršili to atako.

Od lancirjev se je zvečer zbralo le trideset mož v vasi Rusmes, ostali so prišli naslednji dan in končno je pokazal apel celega polka, da je ostalo le 220 mož. Huzarji polka št. 18 in dragonci polka št. 4. so imeli tudi težke izgube, vendar pa ne tako težkih kakor lancierji polka št. 9.

* * *

Francosko-angleška flotilja v Adriji.

Del francoske in angleške sredozemske flotilje se je zopet pojavil v Adriji ter blokira jadransko obal pred Dračem in pred Boko Kotorsko.

Turčija in Grška.

Laški listi trdijo, da je Turčija opustila misel na vojno proti Grški. Resne grožnje Anglije in popolni neuspeh potovanja ministra Talaat-bega v Sofijo in v Bukarešto, so prekrizale načrte Enver-bega in njegovih somišljenikov.

Nevtralnost Rumunije zagotovljena.

Nevtralnost Rumunije je zagotovljena. Misija novega nemškega poslanika barona Busche je imela popolen uspeh. Kralj ga je sprejel v dolgi avdijenci, na kar se je vršil ministrski svet, ki je pod kraljevim predsedstvom sklenil, da ostane Rumunija brezpogojno nevtralna. Mesto dosedanjega poslanika barona Waldhausena, ki je bil poklican v Berlin, da poroča o situaciji v Rumuniji, je poslala Nemčija v Bukarešto poslanika barona Busche, ki slovi kot posebno nadarjen diplomat.

Tudi Italija ostane nevtralna.

Ministrski svet je sklenil voditi politiko Italije tudi nadalje v duhu nevtralnosti, ker se dosedaj ni zgodilo ničesar, kar bi moglo Italijo privesti do tega, da se aktivno vmeša v vojne dogodke.

Dardanele zaprte.

Na poti skozi Dardanele se je potopil angleški parnik na mestu, kjer ni bilo min. Parnik zapira morsko ožino tako, da ne morejo pluti ladje skozi Dardanele.

Novo vojno orožje.

„Münchener Medic. Wochenschrift“ prinaša predavanje zdravnika Ivana Volkmana v zdravniškem društvu v Stuttgartu, iz katerega izhaja, da so Francozi v sedanji vojni uvedli novo orožje. Pravzaprav gre za staro orožje v novi uporabi: pšica, ki se meče iz zrakoplovov in letal. Nad neko nemško četo, ki je leže streljala, sta se 1. septembra prikazala v višini 1200 do 1500 metrov dva aeroplana. Kakih 15 vojakov se je nenadoma zvilo v bolečine, ki so jih večinoma začutili v nogah, in bližnji konji so se plašili. Ko so vojaki pogledali na boleče mesto, so z začudenjem opazili, da jim tiče v mesu železne pšice, ki niso mogle biti sprožne od nikoder drugod nego iz aeroplanov. Dognalo se je, da je bilo vrženih kakih 50 pšic in da so zadetki znašali 33 odstotkov. Rane so bile večinoma nenevarne in so se kasneje gladko zacelile, le en vojak, ki ga je pšica zadela v glavo, je bil na mestu mrtev. Tudi en konj je bil zadet v glavo, letalske pšice so 10 cm dolge paličice iz stisnjenega jekla, debele 8 mm; tretjina spodnje dolžine je masivna in se končuje v silno tenki konici; zgornji dve tretjini dolžine sta le ogrodje iz 4 tenkih palic. S tem je doseženo, da pšica leti s konico naprej. Vsaka pšica tehta 16 gramov.

Albanija.

Odkar je knez odpotoval, vladajo tu veliki spori, ki se kažejo v številnih aretacijah in v grem ravnanju. Zlasti velika nasprotstva vladajo med sovražniki in pristaši Esad paše. Z ozirom na te razmere je sklical mufti in Tirani zbor delegatov vseh pokrajin, ki so se udeležile vstaškega gibanja, ki naj vodi tako dolgo, da se ustanovi provizorična vlada, kot posebna komisija upravo dežele.

General Botha proti Nemcem.

General Botha v Kapstadtu v Južni Afriki prevzame vrhno poveljništvo nad angleško ekspedicijo proti nemški Južnozahodni Afriki.

Japonska pošilja Rusom topove.

Rusija je kupila od japonske vojne uprave težke oblegovalne topove, ki se že nahajajo na ruski fronti.

Japonsko ponudbo odklonili njeni zavezniki.

Na prigovarjanje Angleške so zavezniki odklonili japonsko ponudbo, da pošlje po transsibirski železnici pol milijona japonskih vojakov v Evropo. V londonskih krogih so spoznali veliko nevarnost mongolske intervencije v evropski vojni.

DNEVNE VESTI.

Razglas. V okrajni gozdni drevesnici v Strazišču pri Kranju se bodo letošnjo jesen 1914., oziroma spomlad 1915 sledeče sadike, zavite v mah ali slamo in postavljene na kolodvor ali pošto odajale in sicer: 1. 100.000 4 l. prešolanih smrek po ceni K 8— za vsak tisoč. 2. 12.000 2 l. mecesnov po ceni K 8— za vsak tisoč. 3. 2000 2 l. belih borov po ceni K 5— za vsak tisoč. 4. 36.000 1 l.

akarij po ceni K 5— za vsak tisoč. Pismena zgla-sila za te sadike, katerim se mora dotična de-narna svota priložiti in v katerih je tudi navesti na katero pošto ali železniško postajo (kot brzo-javno blago) naj se taiste pošljejo, se bodo spre-jemale pri c. kr. okrajnem glavarstvu, ustmena na-ročila pa pri c. kr. gozdarju vsaki ponedeljek do-poldne od 8. do 12. ure, dokler bo kaj zaloge. Na zglasila brez predplačila denarne svote se ne bo vzir jemalo. Onim, katerih naročila se zaradi po-manjkanja sadik ne bi moglo ustreči, se bo denar zopet vrnil.

K c. in kr. vojnem ministrstvu prihajajo ne-prenehoma vprašanja in pritožbe glede zakasne-lega in nerednega dostavljanja oziroma glede ne-dostavljanja pošiljatev v vojski se nahajajočim osebam in narobe. C. in kr. vojno ministrstvo je nato z dopisom z dne 9 septembra t. l. odd. 5/1. B., št. 3237 gospodu ministru za notranje zadeve sledeče sporočilo: Državni poštni uradi kakor tudi vojni poštni uradi imajo nalog, da do in odpošil-janje vojnih poštinih pošiljatev kolikor je mogoče pospešujejo. V tem smislu se je vojno ministrstvo opetovano obrnilo na etapno višje poveljstvo, ka-tero sporoča, da vojni poštni uradi neumorno v najtežavnejših razmerah delujejo. Prepočasnemu delovanju vojne pošte, kakor se to dozdeva so-rodnikom v vojni se nahajajočih oseb v njih raz-umljivi nepotrpežljivosti, pa niso vzrok niti pomanj-kljivosti njene organizacije in njenega načina pošiljanja, niti slabo delovanje osebja, temveč tež-koče, ki so utemeljene v vojnih razmerah. V tem obziru se pred vsem navaja, da vlaki vojne pošte mnogo počasneje vozijo kakor vlaki mirovne pošte. V dosedaj poteklem času, v katerem so se vsa krdela in večji oddelki vedno premikali, da so čim-preje dosegli svoj cilj ter so se morali, ko so ga dosegli vnovič, od svojih vojnih poštinih nabiral-nikov zopet oddaljiti, je pač umljivo, da pri veli-kanski množini vojne poštine korespondence velik del iste v vojni se nahajajočim naslovnikom sploh ni mogel v roke priti, in to tem manje, ker med tem, ko se krdela v boju naprej pomičejo, težkoče vedno večje postajajo. Iste težkoče obstoje na-ravno tudi v smeri iz vojsko v domovino ter so težkoče v tem slučaju še večje, ker pridejo kr-dela pri vojnih pohodih in ob bitkah v najredkej-ših slučajih do tega, da bi svoja pisma pri vojnem poštinem uradu oddali. Vojni poštni uradi so namreč uvrščeni pri drugem delu prateža (trena), pri pro-vijantnem pratežu, (trenu), posamezne v vojni se nahajajoče osebe pa smejo svoje pošiljatve radi cenzuriranja vsebine pisem le pri vojnem poštinem uradu oddati.

O državnem pospeševanju preskrbe stano-vanj. Na podlagi odredbe c. kr. ministrstva za javna dela na Dunaju je izdala c. kr. deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani slovenski prevod spisa „Upravne odredbe in pripomočki k zakonu z dne 22. decembra 1910, drž. zak. št. 242, o ustanovi zaklada za preskrbo stanovanj, s posebnim ozirom na občekoristno stavbne zadrage“. Da morejo in-teressantje, zlasti samoupravne združbe, javni za-vodi, korporacije in občekoristne stavbne zadrage pri svojih poslih ravnati po gori navedenem zakonu, so se izdali tudi posamezni deli vzorci omenje-nega spisa. Dočim prodaja od c. kr. ministrstva za javna dela v nemškem jeziku izdane publikacije c. kr. dvorna in državna tiskarna na Dunaju, je za prodajo slovenske izdaje določeno ravnateljstvo pomožnih uradov in sicer za Kranjsko, c. kr. dež. vlada v Ljubljani. Tam se dobivajo sledeče publi-kacije: 1. Brošura „Upravne odredbe in pripomočki k zakonu z dne 22. decembra 1910, drž. zak. št. 242, o ustanovi zaklada za preskrbo stanovanj, s posebnim ozirom na občekoristne stavbne zadrage“, cena K 1.50 v. 2. Posebne tiskovine oz. vzorci: 1. Rentabilitetni proračun, cena 5 vin; 2. vzorna pra-vila za občekoristne stavbne in stanovanske za-druge, cena 30 vin.; 3. načrti za pogodbe o lastnih hišah, in sicer: a) najemna pogodba s pogojno kupno predpogodbo, cena 5 v, b) Kupna pogodba, kadar se je za zgradbo hiše izdalo potrebno neopovedno

stavbno predplačilo, ter se sklene kupna pogodba takoj po dograditvi, cena 5 v, c) Kupna pogodba, kadar čakalec na hišo potrebnih 10% vplača šele med najemno dobo, cena 5 v. 4. Načrti za kupne pogodbe za hiše z rodbinskimi stanovanji po za-konu o delavskih stanovanjih in sicer: a) Kupna pogodba, kadar je zemljiškoknjižni vpis takoj opravi-ti, cena 7 v. b) Kupna pogodba, kadar se zem-ljiškoknjižna prelastitev odloži, cena 7 v. c) Kupna pogodba, oziroma najemna pogodba, kadar se zemljiškoknjižni vpis odloži in do njegove izvršitve sklene najemna pogodba, cena 7 v; 5. Kupna po-godba o hiši, zidani s kreditno pomočjo državnega zaklada za preskrbo malih stanovanj, za katero se zahteva kvalificirana prostost davka po zakonu z dne 8. julija 1902, drž. zak. št. 144. cena 5 vin.

Razglas. Za našo armado potrebovale se bodo po zimi velike množine čaja. Ker pa je do-voz po morju pretrgan, ne bo mogoče pokriti vso potrebo s pravim čajem, temveč bo treba preskr-beti nadomestke. Kot tak nadomestek prišel bi v poštnev čaj, ki se pripravi iz listja robide (kopine, Brombeerstrauch, rubus fruticosus). Pričeti je tedaj vsled višjega naročila tako j z nabiranjem robid-nega listja. Zatorej se vabi prebivalstvo — pred vsem pa šolska mladina, da prične takoj predno nastopi mraz — z nabiranjem omenjenega listja ter na ta način pokaže svojo domoljubno prepri-čanje. Nabiranje se bo uredilo po občinah. V vsaki občini bo določil gospod župan sporazumno z učiteljstvom podrobni načrt nabiranja, zlasti glavno oddajališče ter po potrebi v oddaljenih krajih po-trebna oddajališča. Nabrano sveže lisje bo oddati pri oddajališčih, kjer se bo na solncu ali na zado-stnem prepihu posušilo ter nato ukrenilo do na-daljne ukrenitve. Županstvo je pooblaščen da pri-dnim nabiralcam nakloni primerne denarne zneske. Pripomni se izrecno, da s morajo nabiralci ozir, nadzorujoči učitelj zagotoviti poprej dovoljenje po-sestnika, na čegar svetu se bode trgalo robidno listje.

Razglas. Glasom obvestila c. kr. trgovskega ministrstva je kraljevo-rumunski finančni minister opozoril naše poslaništvo na to, da se nahajajo v Rumuniji velike zaloge bencina, katere spe-čati bi bilo nujno želeti. Ker se mora večji del avstrijske produkcije bencina prihraniti za potreb-ščine armade, se prizadetim krogom nujno svetuje, da se preskrbijo za civilni konzum z bencinom iz Rumunije.

Razglas. Vsled ukaza c. kr. ministrstva za deželno brambo odd. XX. št. 4755. z dne 8. sept. 1914. dobe podčastniki vojske in črnovojniki, ki so v svrhu kritja primanjkljajev za vojno dobo vpo-klicani v službovanje k c. kr. deželnemu orožniš-kemu poveljstvu št. 12 v Ljubljani ter dodeljeni posameznim orožniškim postajam, kot poseben znak prevezo na rokav. Ta obveza obstoji iz čr-nega 45 cm dolgega traku, ki je obšit z dvema 13 mm širokima zobčastama portama iz carsko rumene svile in ki ima napis „Gendarm“. Napis je vtkan v črni trak in našit. To se daje vsled odloka c. kr. deželnega predsedstva z dne 17. sep-tembra 1914 št. 1163 v splošno vednost.

Precepljenje in stavljenje koz se vrši v to-rek, dne 29. t. m. ob 9. uri dopoldne v novi ubo-žnici, II, nadstropje v Pungrtu.

Darila povodom vojne za podružnico dežel-nega pomožnega društva „Rdeči križ“ v Kranju. Nabiralno županstvo Sv. Katarina. Klobčaver Ivana K 0.50, Klemenc Janez K 0.20, Klemenc Anton K 0.20, Klemenc Valentin K 0.20, Klemenc Fran-čiška K 0.30, Klemenc Florijan K 0.50, Lužar Neža K 1, Meglič Franc K 0.46, Meglič Janez K 1, Meglič Jožef K 1, Meglič Andrej K 1, Meglič Ivana K 0.40, Meglič Ign. K 1, Meglič Antonija K 0.60, Meglič Jožefa K 1, Moline K 10, Ogrizek Jakob K 2, Primožič Andrej K 1, Primožič Blaž K 1, Pekovec Marija K 1.10, Rozman Marija K 2, Rozman Jurij K 2, Soklič Gregor, K 1, Slapar Franc K 1, Slapar Marija 0.40, Slapar Aleš K 1, Slapar Miha K 1, Slapar Anton K 0.20, Šorl Anton

K 1, Soš Marija K 1, Tišler Marija K 2, Tišle-Anton K 0.20, Tišler Marija K 0.20, Tišler Vin-cencij K 1, Tišler Franc K 0.20, Tišler Pavel K 0.60, Zelnik Antonija K 0.20, Zupan Franc K 2, Žele-znikar Jernar K 2, Železnikar Jernej K 1. Skupaj K 44.40. — Nabiralna pola nadočitelja Jožefa Kri-žana, Senčur. Bitenc Janez K 1, Blagne Ivan K 2, Blažun Marija K 0.40, Blažun Marijana K 2, Bo-bnar Angela K 1, Bobnar Jakob K 1, Bostič Ana K 1, Brezar Franc K 2, Bržant Janez K 1, Bržant Marija K 1.50, Brolih Luka K 1, Brolih Mica K 1, Bukovnik Ivana K 5, Bulovc Marija K 1.60, Cankar Marijana K 1, Čebašek Janez K 1, Čebašek Mana K 2, Deu Elsa, K 2, Erzar Jožef K 0.60, Finžgar Anton K 2, Gašperlin Ciril K 0.50, Gašperlin Ivan K 4, Gašperlin Matija K 2, Golob Ana K 1, Geda Mica K 1, Grda Mina K 1, Gril K 2, Grilc Va-lentin K 1, Hodnik Antonija K 1, Jurjevec Janez K 1, Kadivec Ivana K 1, Kazun Miha K 1, Kazun Franc K 3, Kovač Janez K 1, Kovač Matevž K 0.40, Kozelj Peter K 2, Kreč Anton K 1, Kreč A. K 3, Križnar Josip K 2, Kropar Janez K 1, Kuster Franc K 0.50, Leben Marija K 3, Likozar Marija K 1.20, Likozar Marija K 0.60, Likozar Marijana K 1, Lo-gar Franc K 0.50, Logar Josip K 1, Mlakar An-gela K 1, Mohar Janez K 1, Mohar Jožef K 1, Molj Marija K 1, Mubi Marijana K 1, Novak Jakob K 1, Ogrizek K 2, Okoren Franc K 3, Okoren Franc K 8, Okoren Ivan K 8, Pajer Marija K 1, Perič Blaž K 0.50, Poher Jožef K 1, Prestor Janez K 2, Prestor Josip K 0.50, Pušavec Mana K 1, Pušavec Marija K 1, Babič Franc K 0.60, Bogatar Urša K 0.40, Ropret Angela K 1, Ropret Anton K 3, Ropret Janez K 1.20, Ropet Miha K 1, Sa-jovic Jakob K 1, Sajovic Janez K 1, Sitar Andrej K 2, Sitar Janez K 0.40, Slebern Janez K 2, Sre-brnjak Marija K 0.40, Stefe Franc K 0.40, Sušnik Jernej K 0.40, Sušnik Mana K 1, Umnik Ana K 1, Vidic Aleš K 0.40, Vidic Marijana K 1, Vidmar Aleš K 1, Vidmar Franc K 1, Vidmar Janez K 1, Vidmar Marija K 1, Vidmar Marija K 0.80, Vidmar Matija K 1, Vodopivec Mici K 2, Zarnik Angela K 2, Zarnik Marija K 1, Zarnik Marija K 1, Zopin Štefan K 4. Skupaj K 148.80. — Nabiralna pola žu-pnega urada v Senčurju. Šenturska gora. Anžič Marija K 0.20, Anžič Miha K 1, Čebašek Vinko K 5, Dobovšek Miha K 1, Dolinšek Janez K 1.20, Trantar Janez K 1.30, Trantar Miha K 0.20, Trantar Micka in Franca K 0.60, Grilc Florijan K 3, Grilc Jože K 1, Grilc Micka K 2, Habjan Janez K 1, Hariš Jože K 1, Hariš Marija K 0.80, Jagodic Andrej in Martin K 0.50, Jagodic France K 5, Jagodic Janez K 5, Jagodic Janez K 2.40, Jagodic Janče K 0.30, Jagodic Jože K 1, Jagodic Katra K 0.40, Jagodic Lovrenc K 2, Jagodic Ma-rija K 1.10, Jagodic Meta K 1, Jagodic Mica K 0.20, Jagodic Micka K 1, Jagodic Neža K 1, Ja-godic Tinček K 0.20, Jagodic Tine K 1, Jerše Ivana K 0.60, Jerše Jože K 0.80, Jerše Štefan K 2, Kočar Janez K 0.70, Kočar Marija K 0.30, Krivec Josefa K 0.40, Lanišek Angela K 1, Lombergar Marija K 1.16, Maleš Janez K 1, Mulej Marija K 0.50, Novak Angela K 1.10, Novak Franc K 0.20, Novok Janez K 1, Novak Jože K 1, Novak Jože in Peter K 0.40, Novak Mana K 5, Perne Janez K 0.40, Perne Urh K 0.60, Podgoršek M. K 0.20, Rebernik Franca K 0.40, Rebernik Ivana K 0.50, Rebernik Janez K 1, Rebernik Marijana K 0.10, Remc Marija K 1, Sajovic Minka K 2, Šlebir Jože K 0.80, Škrjanec Mica, K 1, Spruk Primož K 4, Štirn Andrej in Jože K 0.40, Štirn Marijana K 1.20, Štular Katarina K 1, Štular Miha K 2, Vrhovnik Jože K 3, Vrhovnik Katarina K 0.60, Vrhovnik Po-lona K 0.40, Zamljen Franca K 0.20, Zamljen Jo-žefa K 0.20, Zupin Jože K 1, Zupin Marija K 0.40, Zupin Marija in Primož K 1.40, Žagar Janez K 1, Žagar Jera K 0.60, Žagar Lovrenc K 0.20. Skupaj K 84.16.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarno-varno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Po-sredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercialne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih de-lavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih za-devah. Strogo stvarno poslovanje. — Pro-spekti na razpolago.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52—36

Ravnokar mi je došla **velika zaloga storjene obleke za moške**, kakor tudi za **ženske pelerine**, monteljni i. t. d. Priporočam vljudno sl. občinstvu zalogo in svojo de-lavnico na **Glavnem trgu**. Postrežba točna in solidna.

Kokriško predmestje

v lastni hiši **zaloga šivalnih strojev in potrebščin**. Ravno tam **gostilna**, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z **dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili**.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Kolesarska dirka iz Jesenic v Kranj v prid „Rdečemu križu“, ki bi se vršila preteklo nedeljo se je preložila na prihodnjo nedeljo, dne 27. sept. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. Start pred gostilno „Klinar“ na Savi ob 1. uri popoldne. Maksimalno vožnjo dve uri. Rabijo se naj navadna kolesa. Tekmovalci z dirkalnimi kolesi odidejo 15 minut pozneje. Cilj v Kranju pred „Staro postjo“. Priglasje sprejema kolesarsko društvo na Jesenicah. Taksa K 1. Zmagovalci, prejmejo diplome ob pol 4. uri popoldne, „polževa dirka“ ob Zvezdi. Kolesarji, deležite v velikem švilu. Odbor.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik
okrožni zdravnik in zobozdravnik in
Fr. Holzacker
konc. zobotehnik
v Kranju
v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu.
Zobozdravniška ordinacijska ura
odslej samo od 9. do 10. ure dopoldne
vsak delavni dan.
Dr. E. Globočnik ni poklican
k vojakom in zdravi še nadalje.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Kupujte ostanke!

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic
v Kranju
(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52—38

priporoča za

jesensko sezijo

svojo bogato zalogo zimskega modnega blaga, sukna za ženske obleke, barhenda za bluže in obleke, zimskih ševijotov, kamgarnov in lodnov, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga. Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovejših vzorcev in najboljše kakovosti. Zimske srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

Kupujte ostanke!

9—38

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

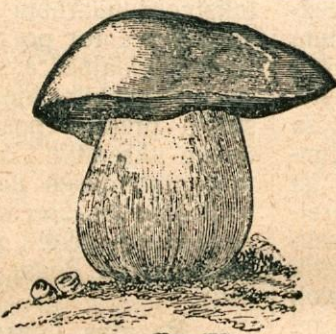
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjevejsko pivo. Lep senčnat vrt.

8 52—38

Najbolj varno naložen denar v vsem političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 352.000 kron!

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 1/2 % na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1913. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 442 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam nad 4 milijone kron.

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.